

RÍKISLÖGREGLUSTJÓRINN

Sjálfvirkt umferðareftirlit

Stafrænar hraðamyndavélar 2011

Júní 2012

Helstu niðurstöður

- Á árinu 2011 skráðu stafrænar myndavélar 13.238 hraðakstursbrot, eða 40,7% færri brot en árið áður.
- 15 stafrænar hraðamyndavélar voru virkar á árinu 2011. Flestar þeirra eru á suðvesturhorni landsins.
- Að meðaltali skráðu vélarnar 36 hraðakstursbrot á dag.
- Flest brot áttu sér stað í Hvalfjarðargöngum, eða 37%, á Suðurlandsvegi 30% og 21% í Hvalfjarðarsveit.
- Brot eru tíðust á sumrin, frá maí til ágúst, en þá voru þau 56% af heildarfjölda.
- Sá ökumaður sem ók hraðast samkvæmt skráningu hraðamyndavélar var á 177 km hraða í Hvalfjarðargöngunum en þar er hámarkshraði 70 km/klst.
- Ökumenn keyra hlutfallslega hraðar um Hvalfjarðargöng en Fáskrúðsfjarðargöng.
- Skráðum hraðakstursbrotum hefur fækkað verulega á Suðurnesjum frá árinu 2010, eða um 70%. Þessa fækkun má meðal annars rekja til færri hraðamyndavéla á svæðinu en áður.
- Tæplega 73% sekta hafa þegar verið greiddar en það eru hlutfallslega færri sektir en undanfarin ár.
- Rannsókn hefur verið hætt í rúmlega 18% tilvika og rekja má flest þessara tilvika til ökumanna sem búsettir eru erlendis og hafa ferðast um landið á bílaleigubílum.

Tilmæli og aðdragandi

Í samstarfssamningi um sjálfvirkt hraðaeftirlit sem ríkislögreglustjóri, Vegagerðin og Umferðarstofa gerðu með sér þann 1. febrúar 2007 var kveðið á um skyldu ríkislögreglustjóra að taka saman upplýsingar um hvernig eftirlitinu skyldi háttað og umfang þess.

Samgönguráðuneytið, ríkislögreglustjóri, Umferðarstofa og Vegagerðin vinna að uppsetningu hraðamyndavélanna. Myndatakan er stafræn og eru upplýsingar um hraðabrot sendar samstundis til lögreglunnar. Fleiri vélar eru í notkun hjá lögreglunni á landsvísi en þessar en hér verður einungis fjallað um stafrænar hraðamyndavélar sem falla undir þetta samstarf.

Tölfræðiupplýsingar um fjölda brota á árinu 2011 voru teknar úr málaskrá lögreglunnar 11. janúar 2012 af stjórnsýsluviði ríkislögreglustjóra. Miðað er við brot sem skráð voru á tímabilinu 1. janúar 2011 til 31. desember 2011. Einhver brot áttu sér stað undir lok ársins og teljast ekki með þar sem skráningu þeirra var ekki lokið fyrir áramótin. Þau teljast hins vegar með brotum í janúar en þetta eru fá brot sem hafa lítil áhrif á niðurstöðurnar. Gögn er varða greiningu á sektarboðum voru tekin út úr málaskrárkerfi lögreglunnar 25. janúar 2012.

Í viðauka er fjallað um hvernig hraði ökutækjanna er mældur en allar tölur í skýrslunni miðast við mældan hraða en þá á eftir að reikna vikmörk.

Hraðamyndavélar – staðsetning og notkun

Á árinu 2011 voru 15 stafrænar hraðamyndavélar í notkun. Fyrstu vélnar voru teknar í notkun í júlí 2007 og hafa því verið virkar í 4½ ár. Hraðamyndavélum hefur verið fjölgað og eru nú í umdæmi lögreglustjóranna í Borgarnesi, á höfuðborgarsvæðinu, Suðurnesjum, Eskifirði, Selfossi og Ísafirði. Brotin eru skráð hjá lögreglustjóranum á Snæfellsnesi samkvæmt ákvörðun ríkislögreglustjóra. Lögreglustjórinn á Hvolsvelli annast sektargerðir og sendir þær ökuhönnunum.

Á árinu 2011 var fimm hraðamyndavélum, í Bolungarvíkurgöngum og Héðinsfjarðargöngum, bætt við þær sem fyrir voru. Þær fóru í gang í október og því eru engin brot skráð þar fyrir þann tíma. Á hverju ári eru vélar sendar í eftirlit.

Vélnar eru staðsettar víða um land en þó eru flestar á suðvesturhorninu. Tvær eru í Hvalfjarðargöngum, tvær í Fáskrúðsfjarðargöngum, tvær á Suðurlandi, ein á Suðurnesjum, ein í Hvalfjarðarsveit, þrjár í Héðinsfjarðargöngum, tvær í Bolungarvíkurgöngum og tvær á Kjalarnesi.

Fjöldi og dreifing brota yfir árið

Skráð voru 13.238 brot á árinu 2011, sem eru töluvert færri brot en árið á undan en þá voru brotin 22.322. Þetta nemur tæplega 41% fækkun milli ára. Að meðaltali eru hraðakstursbrot 36 á dag allt árið. Brotin sem framin voru í desember 2010 en skráð í janúar 2011 voru 102, eða tæplega 8% af heildarfjölda. Þessi háttur er hafður á svo að brot sem framin voru rétt fyrir áramótin en skráð í lögreglukerfið eftir áramótin falli ekki út úr talningum.

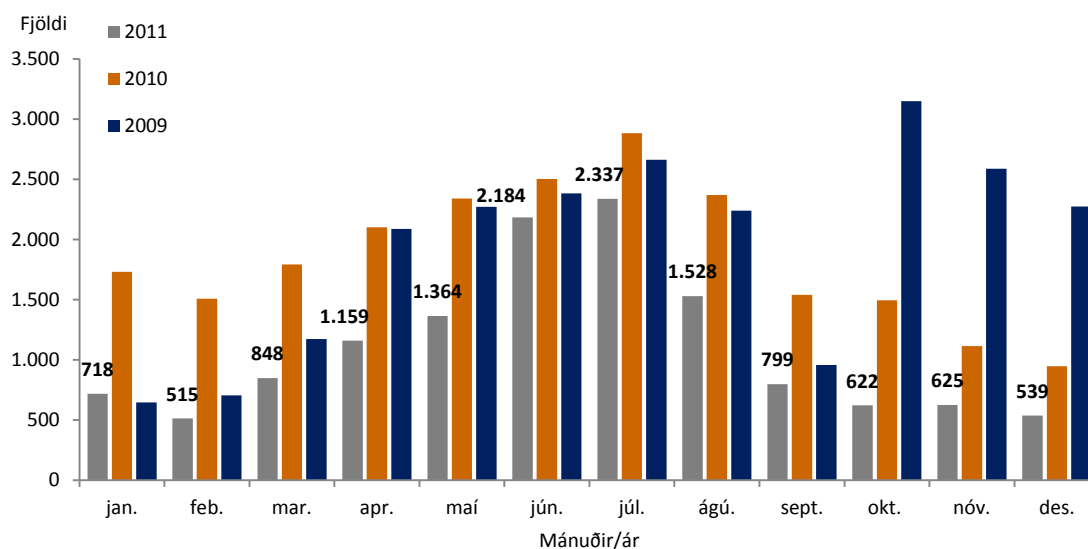
Á árinu 2007 voru hraðakstursbrot rúmlega 6.800 en skráðum brotum hefur fjölgað jafnt og þétt með tilkomu fleiri myndavéla (tafla 1). Frá árinu 2010 til ársins 2011 fækkaði þessum brotum þó nokkuð en þessa fækkun má m.a. rekja til viðhalds á hraðamyndavélum og til minnkandi umferðar.

Tafla 1. Fjöldi brota sem skráð voru á stafrænar hraðamyndavélar, árin 2007 til 2011.

Ár	Fjöldi brota	Fjöldi brota á dag
2007	6.872	19
2008	16.125	44
2009	23.134	63
2010	22.322	61
2011	13.238	36

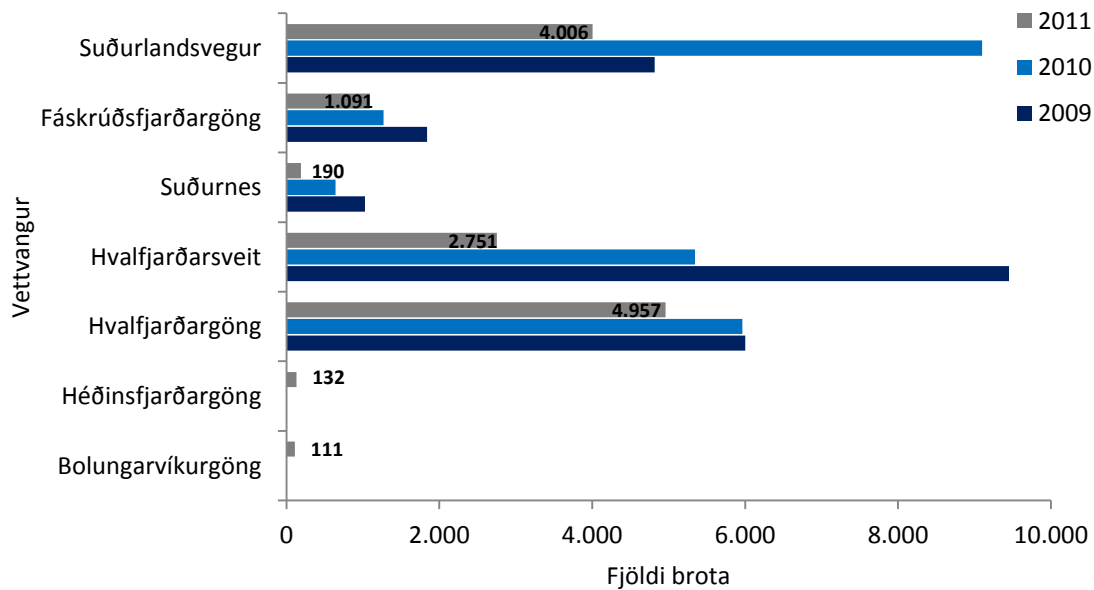
Á mynd 1 sést dreifing brotanna á árunum 2009 til 2011 eftir mánuðum. Líkt og í fyrra voru flest brot á árinu 2011 skráð í júní og júlí. Fæst brot voru skráð í febrúar og er það breyting frá árinu áður. Þá breytingu sem varð á fjölda hraðakstursbrota í september, október og nóvember á árinu 2011 má rekja til bilana og viðhalds kvörðunar á myndavélabúnaði og bið eftir löggildingu en ein af vélunum er ókomin enn. Það útskýrir m.a. þessa fækkun en á þessum þremur mánuðum sem þær voru virkar skráðu þær einungis um 2.000 brot.

Þegar borinn er saman fjöldi hraðakstursbrota eftir mánuðum á árunum 2010 og 2011 má sjá að þeim hefur fækkað. Mest var fækkunin í febrúar. Nokkurt samræmi er á milli fjölda brota í júní og júlí milli áranna 2010 og 2011.

Mynd 1. Fjöldi hraðakstursbrota sem stafrænar hraðamyndavélar skráðu frá 1.1.2009 til 31.12.2011, greindur eftir mánuðum.

Á mynd 2 sést fjöldi skráðra hraðakstursbrota, greindur eftir vettvangi, en fjallað verður nánar um hvern vettvang síðar í skýrslunni. Flest brotin voru skráð í Hvalfjarðargöngum, eða 4.957. Næstflest voru þau á Suðurlandsvegi, 4.006, og 2.751 í Hvalfjarðarsveit. Skráð brot voru töluvert færri í Fáskrúðsfjarðargöngum, Héðinsfjarðargöngum, Bolungarvíkurgöngum og á Suðurnesjum en á þeim þremur stöðum þar sem þau voru flest.

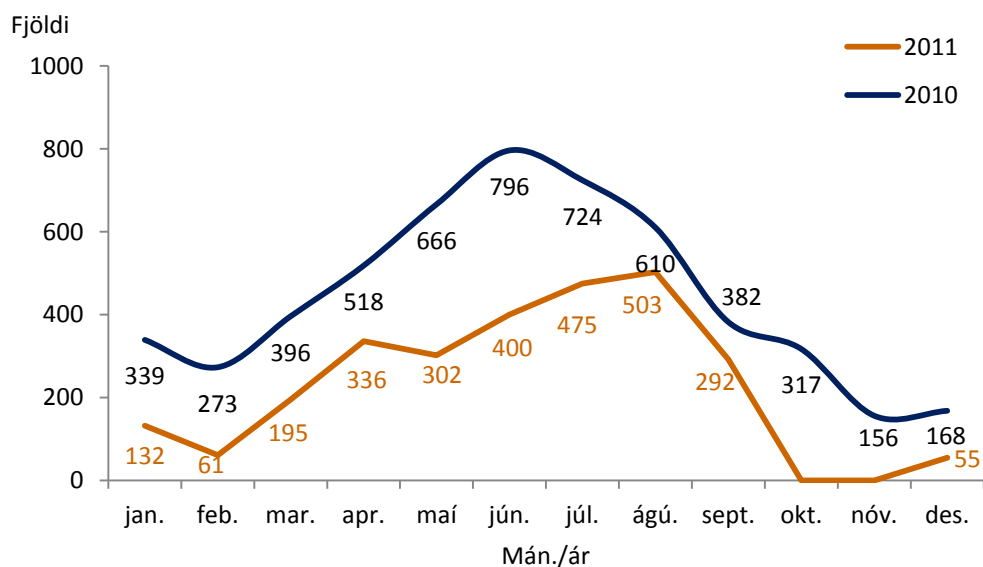
Þegar fjöldi brota á árinu 2011 (eftir vettvangi) er borinn saman við árið áður má sjá að brotum hefur mikið fækkað á Suðurnesjum, eða um 70%. Þá fækkun má m.a. rekja til fækkunar myndavéla. Skráðum brotum fækkaði einnig á Suðurlandsvegi, eða um 55%, og í Hvalfjarðarsveit, um tæp 49%. Skráðum brotum í Fáskrúðsfjarðargöngum og Hvalfjarðargöngum fækkaði minnst.

Mynd 2. Fjöldi hraðakstursbrota sem stafrænar hraðamyndavélar skráðu, greindur eftir vettvangi, frá 1.1.2009 til 31.12.2011.

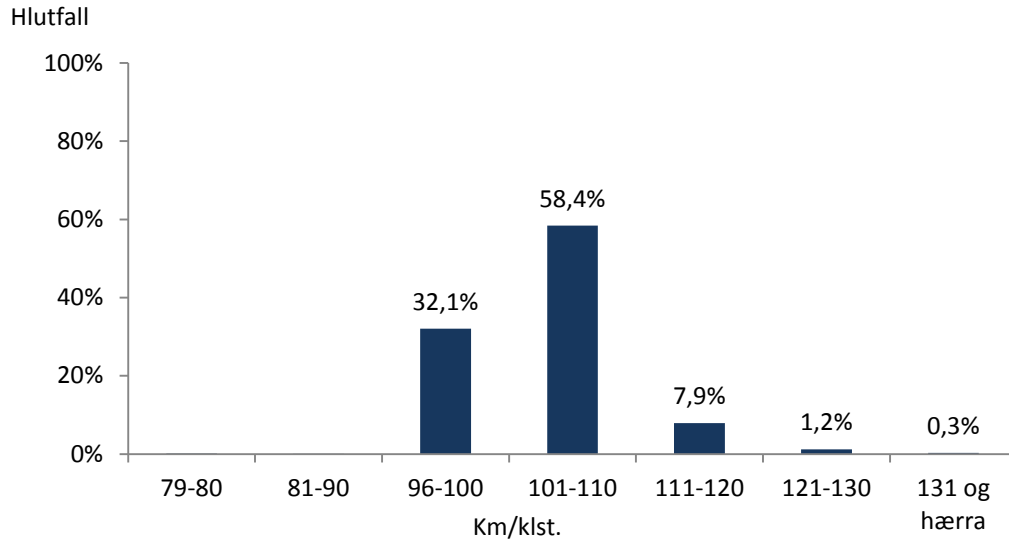
Hvalfjarðarsveit

Í Hvalfjarðarsveit var 2.751 hraðakstursbrot skráð með stafrænum hraðamyndavélum á árinu 2011. Þetta eru töluvert færri brot en árið á undan. Flest brotin voru skráð að sumrinu, frá júní til ágúst, en þá voru þau milli 400 og 500 á mánuði. Þetta er í samræmi við árið áður nema hvað þá voru brotin fleiri, eða um 600 til 700 á mánuði á sama tímabili. Fækkun brota frá árinu 2010 til ársins 2011 nemur tæpum 49%, eða 2.594 brotum (mynd 3).

Mynd 3. Fjöldi hraðakstursbrota sem hraðamyndavélar í Hvalfjarðarsveit skráðu frá 1.1.2010 til 31.12.2011, greindur eftir mánuðum.

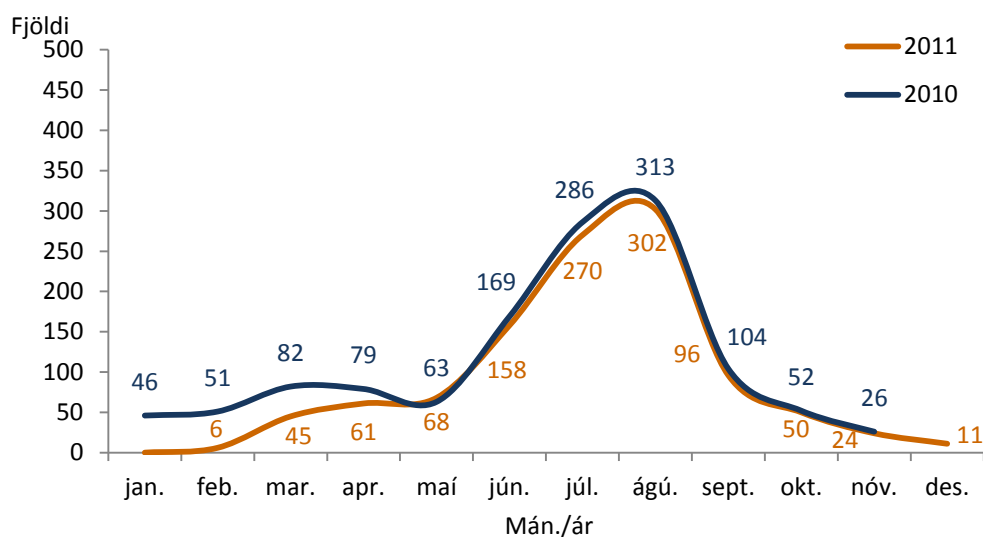
Rúmur helmingur (58,4%) ökumanna sem óku of hratt í Hvalfjarðarsveit mældist á 101-110 km hraða á klst. þar sem hámarkshraði er 90 km/klst. (mynd 4). Þetta er í samræmi við hraðamælingar árið áður. Tæp 8% ökumanna mældust á 111-120 km hraða á klst. og 1,5% voru á meiri hraða en 121 km/klst. Sá sem hraðast ók var á 141 km hraða á klst.

Mynd 4. Hlutfall hraðakstursbrota í Hvalfjarðarsveit þar sem hámarkshraði er 90 km/klst. greint eftir mældum hraða án tillits til vikmarka og skráð með stafrænum hraðamyndavélum á tímabilinu 1.1.2011 til 31.12.2011.

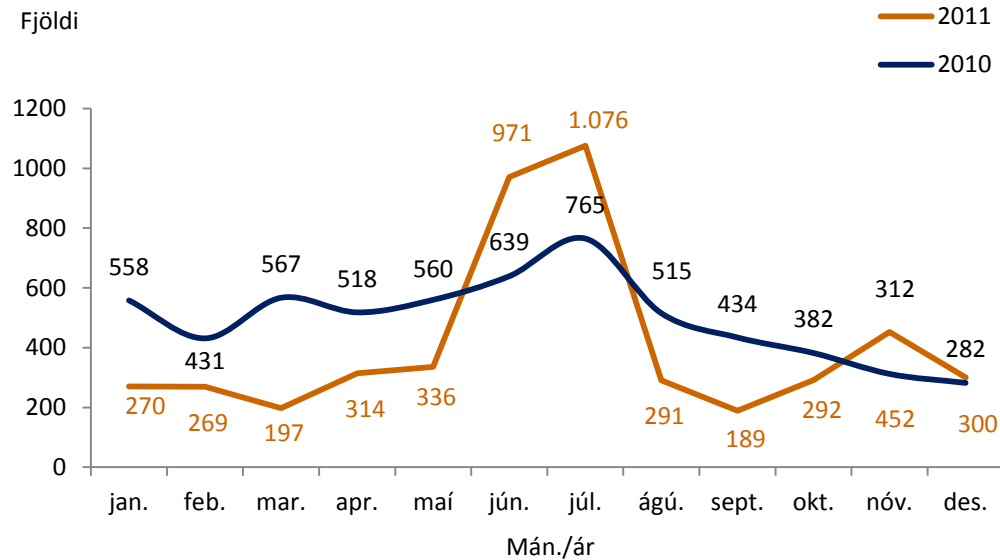
Fáskrúðsfjarðargöng og Hvalfjarðargöng

Á árinu 2011 var alls 1.091 hraðakstursbrot skráð í Fáskrúðsfjarðargöngum, sem er 180 brotum minna en árið á undan. Þetta er um 14% fækkun frá árinu áður. Flest brotin voru skráð í júlí og ágúst líkt og í fyrra, þ.e. rétt um 300 á mánuði, eða um 9 brot á dag. Fæst brot voru skráð í byrjun árs og er það breyting frá árinu á undan (mynd 5).

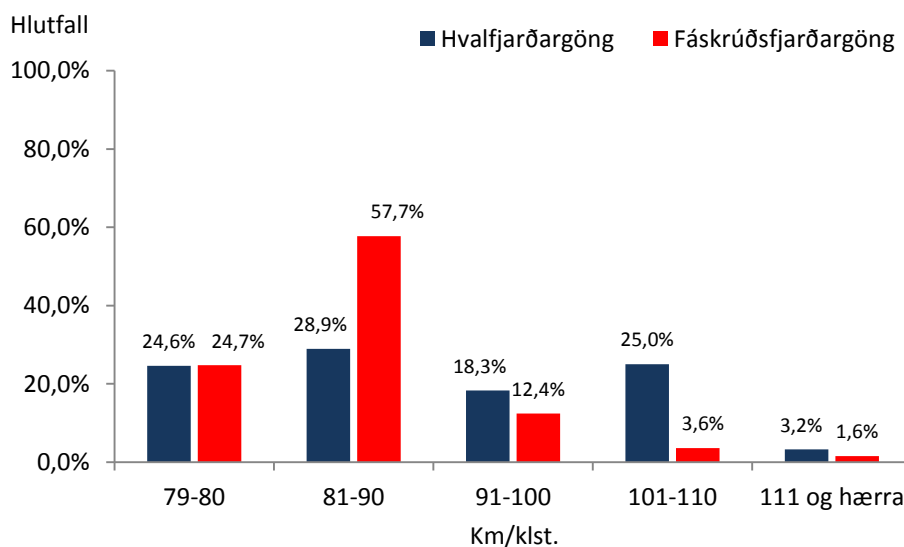
Mynd 5. Fjöldi hraðakstursbrota sem hraðamyndavélar í Fáskrúðsfjarðargöngum skráðu frá 1.1.2010 til 31.12.2011, greindur eftir mánuðum.

Alls voru 4.957 hraðakstursbrot skráð í Hvalfjarðargöngum 2011 en það eru færri brot en árið á undan en þá voru þau rétt tæp 6.000. Flest brot voru skráð í júlí (1.076) en fæst í september (189). Skráð brot voru færri alla mánuði ársins 2011 en árið 2010 að undanskildum júní, júlí, nóvember og desember (mynd 6).

Mynd 6. Fjöldi hraðakstursbrota sem hraðamyndavélar í Hvalfjarðargöngum skráðu frá 1.1.2010 til 31.12.2011, greindur eftir mánuðum.

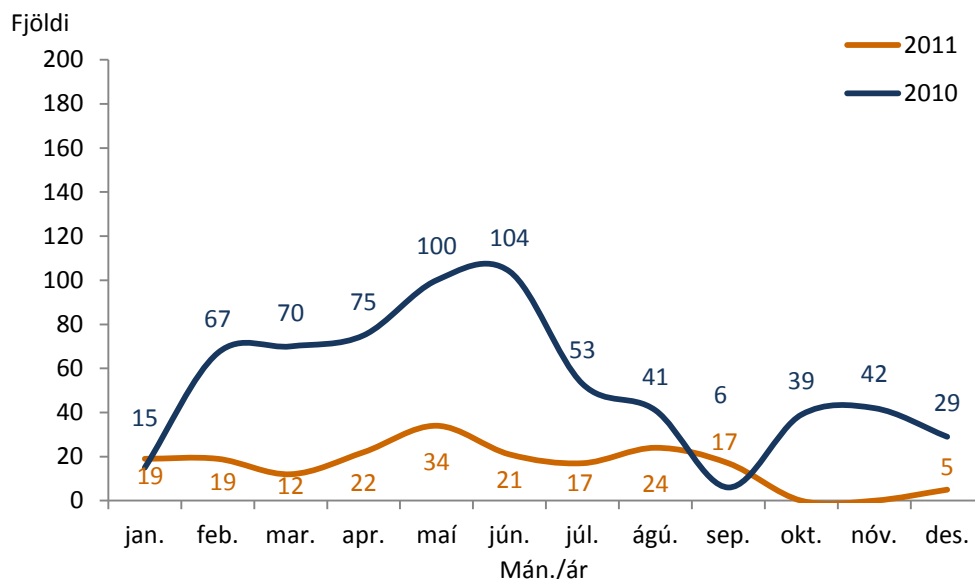
Af þeim sem keyrðu of hratt um Hvalfjarðargöng mældist fjórðungur ökumanna á 101-110 km hraða á klst. en hámarkshraði í göngunum er 70 km/klst. Þetta er töluvert hærra hlutfall en árið á undan. Sá sem mældist á mestum hraða var á 177 km hraða á klst. Munur er á aksturslagi í Hvalfjarðargöngum og Fáskrúðsfjarðargöngum, þ.e. hlutfallslega fleiri ökumenn aka nú hraðar í Hvalfjarðargöngum en Fáskrúðsfjarðargöngum. Um 82% ökumanna í Fáskrúðsfjarðargöngum óku á 90km hraða á klst. eða minna en sá sem hraðast ók var á 168 km hraða á klst.

Mynd 7. Hlutfall hraðakstursbrota þar sem hámarkshraði er 70 km/klst. greint eftir mældum hraða án tillits til vikmarka og skráð með stafrænum hraðamyndavélum á tímabilinu 1.1.2011 til 31.12.2011.

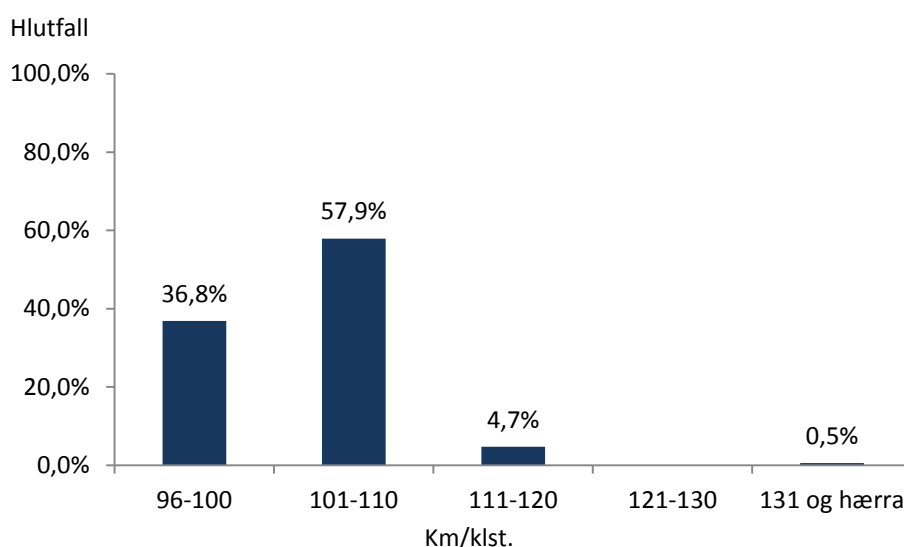
Suðurnes

Á Suðurnesjum voru 190 brot skráð á árinu 2011 og er það um 70% fækkun frá árinu áður, en þá voru þau 641. Þar er núna aðeins ein vél, á Miðnesheiði, en í fyrra voru þrjár myndavélar á Suðurnesjum. Það útskýrir þessa fækkun en auk þess var nokkuð um bilanir í vélum. Flest brotin áttu sér stað í maí en ólíkt því sem var í fyrra þá voru fleiri brot skráð í september núna, eða 17 talsins (mynd 6).

Mynd 8. Fjöldi hraðakstursbrota sem hraðamyndavélar á Suðurnesjum skráðu frá 1.1.2010 til 31.12.2011, greindur eftir mánuðum.

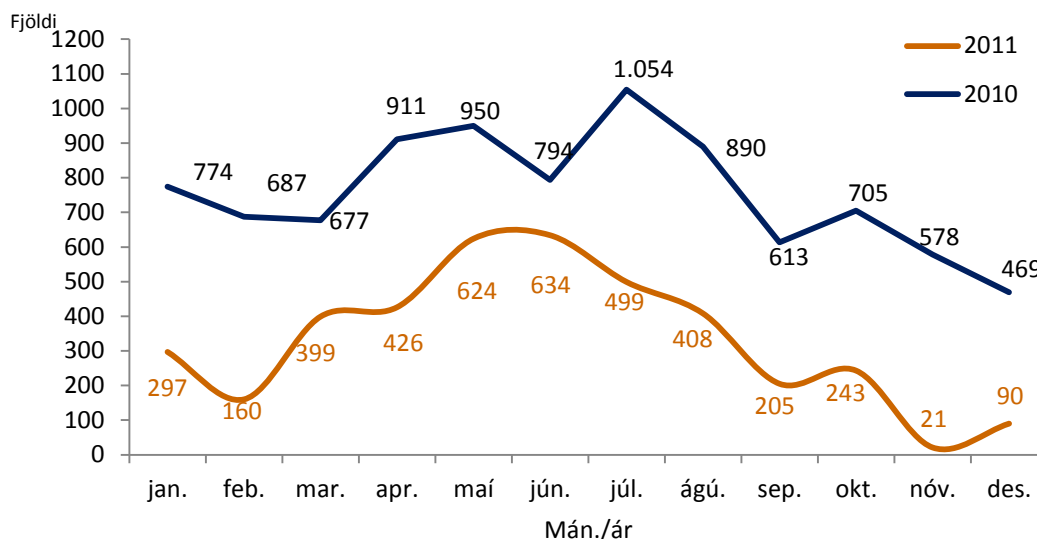
Flestir sem óku of hratt á Suðurnesjum mældust á 96-110 km hraða á klst. hraða, eða tæp 95% ökumanna (mynd 9). Breyting hefur orðið á aksturshegðun á Suðurnesjum, borið saman við sams konar úttekt árið 2010, en núna mælast færri ökumenn á 111 km hraða á klst. og þar yfir. Sá sem var mældur á mestum hraða ók á 131 km hraða á klst.

Mynd 9. Hlutfall hraðakstursbrota á Suðurnesjum þar sem hámarkshraði er 90 km/klst. greint eftir mældum hraða án tillits til vikmarka og skráð með stafrænum hraðamyndavélum á tímabilinu 1.01.2011 til 31.12.2011.

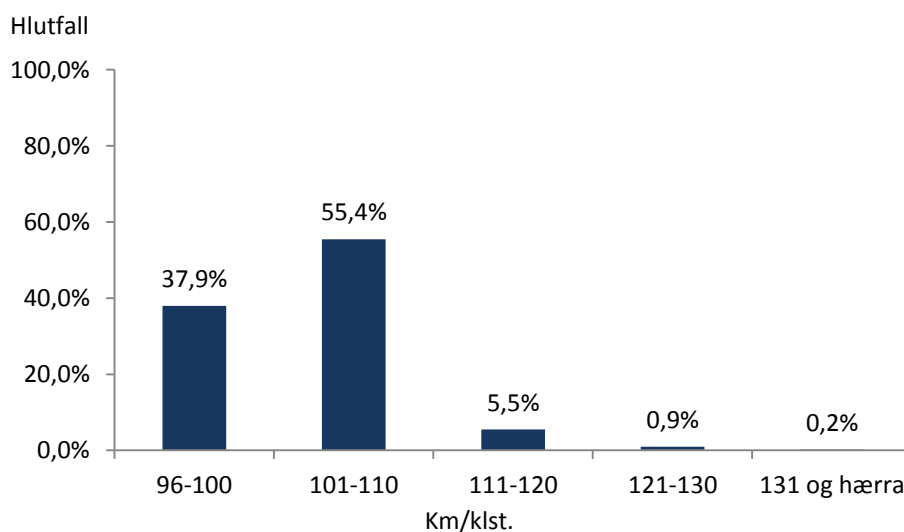
Suðurland

Á árinu 2011 voru skráð 4.006 brot á Suðurlandi og það gera að meðaltali tæp 11 hraðakstursbrot á dag. Þetta er töluverð fækkun frá árinu á undan, þ.e. fækkun um tæp 56%. Þessa breytingu má m.a. rekja að hluta til kvörðunar og bilunar véla. Brotin dreifðust nokkuð jafnt yfir árið og líkt og í fyrra voru þau flest skráð yfir sumartímenn (mynd 10).

Mynd 10. Fjöldi hraðakstursbrota sem hraðamyndavélar á Suðurlandi skráðu frá 1.1.2010 til 31.12.2011, greindur eftir mánuðum.

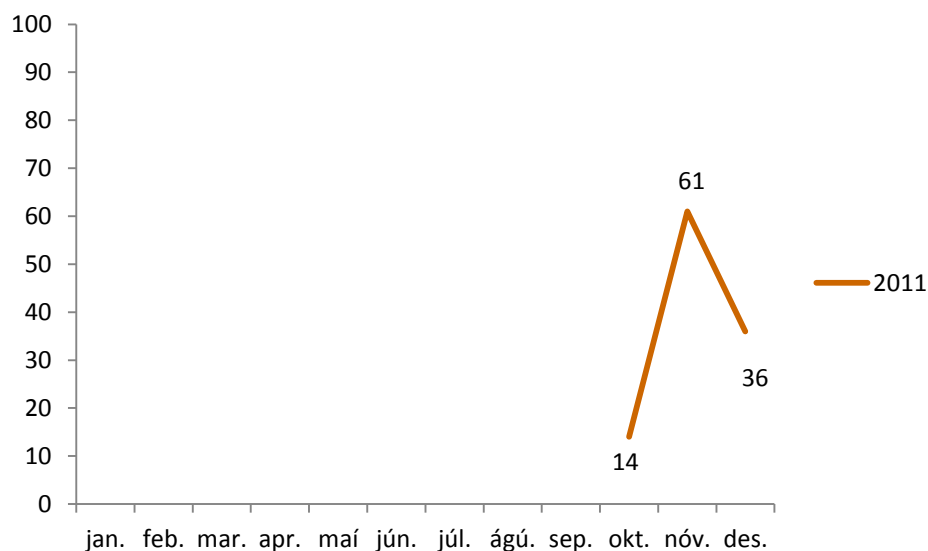
Af þeim öikumönnum sem óku of hratt á Suðurlandsvegi óku rúm 93% á bilinu 96-110 km hraða á klst. en hámarkshraði þar er 90 km/klst. Þetta eru svipaðar niðurstöður og í fyrra. Sá sem mældist á mestum hraða ók á 151 km/klst. og annar á 144 km/klst.

Mynd 11. Hlutfall hraðakstursbrota á Suðurlandi þar sem hámarkshraði er 90 km/klst. greint eftir mældum hraða án tillits til vikmarka og skráð með stafrænum hraðamyndavélum á tímabilinu 1.1.2011 til 31.12.2011.

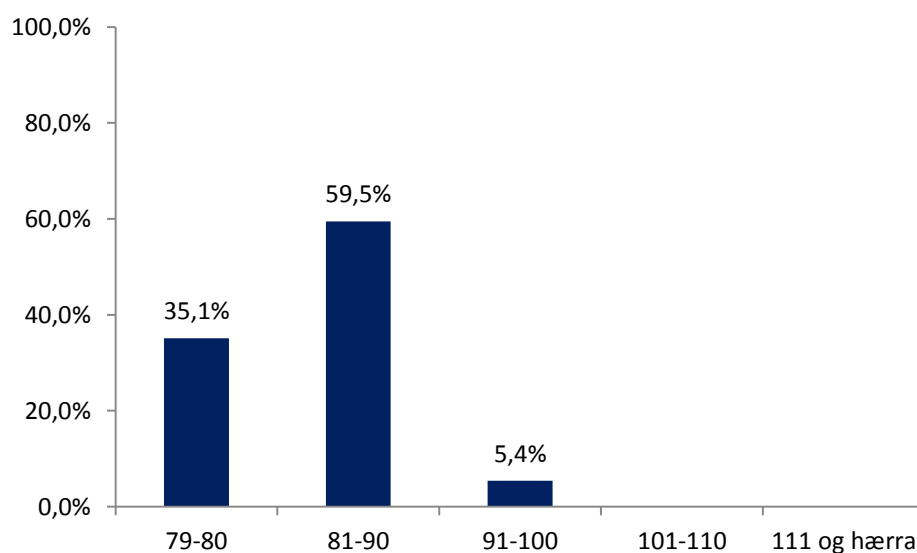
Bolungarvíkurgöng

Árið 2011 voru tvær stafrænar hraðamyndavélar teknar í notkun í fyrri hluta október í Bolungarvíkurgöngum. Frá þeim tíma til áramóta voru 111 brot skráð þar, þar af rúmur helmingur í nóvember, eða 61 brot.

Mynd 12. Fjöldi hraðakstursbrota sem hraðamyndavélar í Bolungarvíkurgöngum (á Djúpvegi) hafa skráð frá 1.10.2011 til 31.12.2011, greindur eftir mánuðum.

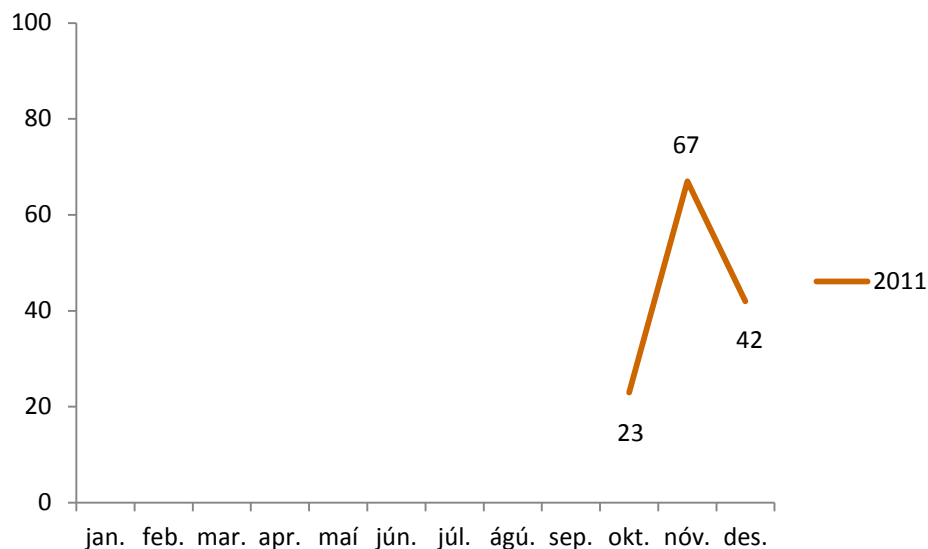
Flestir sem óku of hratt í Bolungarvíkurgöngum óku á 79-90 km hraða á klst., eða tæp 95%, en hámarkshraði í göngunum er 70 km/klst. Enginn mældist á yfir 100 km/klst. en sá sem hraðast ók var á 99 km hraða á klst.

Mynd 13. Hlutfall hraðakstursbrota í Bolungarvíkurgöngum (á Djúpvegi) þar sem hámarkshraði er 70 km/klst. greint eftir mældum hraða án tillits til vikmarka og skráð með stafrænum hraðamyndavélum á tímabilinu 1.10.2011 til 31.12.2011.

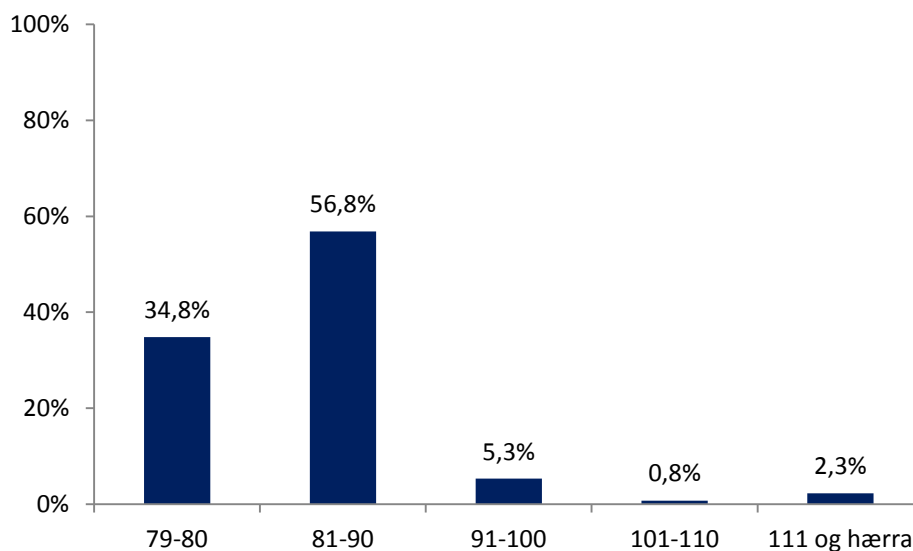
Þrjár vélar voru teknar í notkun í Héðinsfjarðargöngum á árinu 2011. Frá því í október fram að áramótum voru samtals 132 brot skráð, flest í nóvember, eða 67 talsins.

Héðinsfjarðargöng

Mynd 14. Fjöldi hraðakstursbrota sem hraðamyndavélar í Héðinsfjarðargöngum (á Siglufjarðarvegi) skráðu frá 1.10.2011 til 31.12.2011, greindur eftir mánuðum.

Tæp 92% ökumanna óku á 79-90 km hraða á klst. en leyfður hámarkshraði í göngunum er 70 km/klst. Um 2% óku á 111km hraða á klst. og þar yfir. Sá sem hraðast ók var á 123 km hraða á klst.

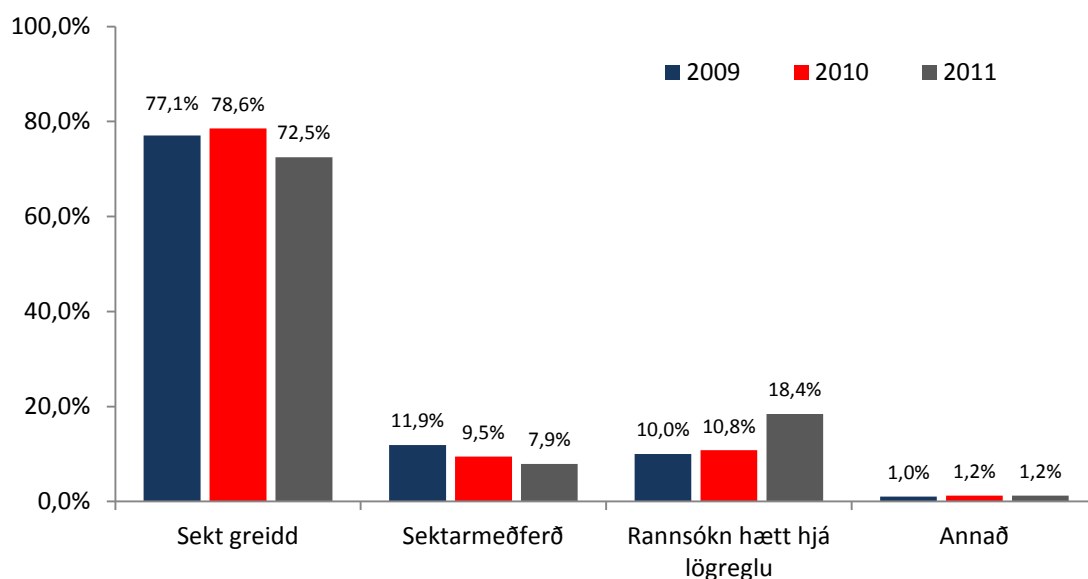

Mynd 15. Hlutfall hraðakstursbrota í Héðinsfjarðargöngum (á Siglufjarðarvegi) þar sem hámarkshraði er 70 km/klst. greint eftir mældum hraða án tillits til vikmarka og skráð með stafrænum hraðamyndavélum á tímabilinu 1.10.2011 til 31.12.2011.

Þetta er fyrsta úttektin sem gerð er á hraðakstursbrotum skráðum á stafrænar hraðamyndavélar í Bolungarvíkur- og Héðinsfjarðargöngum.

Sektarboð

Af 13.238 hraðakstursbrotum sem skráð voru á árinu 2011 hafa 8.665 ökumenn greitt sektir sínar, eða rúm 65%. Þetta er lægra hlutfall og á árin á undan (mynd 12). Alls eru 7,9% í sektarmeðferð en rannsókn var hætt í rúmlega 18% tilvika. Þetta er miðað við stöðu í málaskrá lögreglunnar 25. janúar 2012 en hafa þarf í huga að þau brot sem eru skráð rétt fyrir áramót eru hugsanlega enn ógreidd.

Mynd 16. Afgreiðsla mála sem stafrænar hraðamyndavélar skráðu frá 1.1.2009 til 31.12.2011.

Þegar nánar er litið til þeirra tilvika þar sem rannsókn hefur verið hætt má sjá að flest þessara mála eru vegna aksturs erlendra ferðamanna á bílaleigubílum. Þegar bílaleigubíll er skráður á ólöglegum hraða fer sektin til þess fyrirtækis sem á bílinn. Í þeim tilvikum sem ökumaður bílaleigubíls er búsettur hérlendis upplýsa bílaleigurnar hver hann er og þá er sektin send honum og skráning í málaskrá lögreglunnar breytist í samræmi við það.

Þegar ökumaður býr erlendis er rannsókn máls alla jafnan hætt þó að bílaleigur upplýsi lögregluna um nafn og heimilisfang ökumanns. Bílaleigur innheimta ekki sektir sem leigjandi hefur stofnað til.

Viðauki

Ef mældur hraði er 100 km/klst. eða minni eru 3 km/klst. dregnir frá hraðanum og sektarfjárhæð miðuð við þá tölu sem eftir stendur. Þegar mældur hraði er 101 km/klst. eða meiri eru 3% af mældum hraða reiknuð út og ef niðurstaðan er ekki slétt tala er hún hækkuð upp í næstu heilu tölu fyrir ofan og sú tala dregin frá mældum hraða og sektin miðuð við það.

Dæmi: Ökutæki mælist á 106 km/klst. Reiknuð eru 3% af mældum hraða og niðurstaðan er 3,18. Þessi tala er þá hækkuð upp í næstu heilu tölu, sem er 4, og hún dregin frá mældum hraða og niðurstaðan, 102 km/klst., er hraðinn sem sektarfjárhæðin miðast við.

*Katrín Salima Dögg Ólafsdóttir
stjórnsýslusviði ríkislögreglustjóra
13. júní 2012*